

Vissa ändringar av bestämmelserna om fastighetstaxering av lantbruksenheter

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	4
2 Bakgrund	7
3 Gällande rätt	8
4 Överväganden och förslag	9
4.1 Normenhet för ekonomibyggnad	9
4.2 Normenhet för åkermark och värdefaktorn dränering	10
4.3 Bättre uppgifter till grund för skogsbruksvärdet	12
4.3.1 Skogliga grunddata	12
4.3.2 Nuvarande metod för att fastställa skogsbruksvärdet	14
4.3.3 Skatteverkets förslag	15
4.4 Ikraftträdande	17
5 Konsekvensanalys	18
5.1 Syfte, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring	18
5.2 Offentligfinansiella effekter	19
5.3 Effekter för företag och enskilda	19
5.3.1 Tidsåtgång och administrativa kostnader	21
5.4 Konsekvenser för Skatteverket, de allmänna förvaltningsdomstolarna och övriga myndigheter	22
5.5 Förslagets konsekvenser i övrigt	23
5.6 Förslagets förenlighet med EU-rätten	23
6 Författningskommentar	24
6.1 Förslaget till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	24

Sammanfattning

Skatteverket föreslår i denna promemoria vissa ändringar av bestämmelserna i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) avseende lantbruksenheter, närmare bestämt bestämmelserna om normenheter och värdefaktorer för ekonomibyggnad och åkermark. Förslag till ändrade bestämmelser lämnas också avseende förslag till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen.

Det första förslaget innebär att normenheten för ekonomibyggnad på lantbruksenhet ändras från djurstall för nötkreatur till maskinhall, gårdsverkstad och liknande. Ändringen är föranledd av att antalet djurstallar för nötkreatur på lantbruksenheter stadigt minskar. Genom ändringen säkerställs att normenheten för ekonomibyggnader även fortsättningsvis är en byggnadskategori som är vanligt förekommande på lantbruksenheter.

Skatteverket föreslår också att definitionen av normenheten avseende åkermark samt av värdefaktorn dränering ändras. Förslaget innebär att de delar som beskriver hur dräneringen ska vara utformad slopas. Med dränering föreslås i stället avses åkermarkens dräneringsförhållanden. Antalet dräneringsklasser ändras från högst tre till två. Syftet med förslagen är att förenkla för berörda fastighetsägare och förbättra Skatteverkets registerkvalitet.

Slutligen lämnar Skatteverket – med återkallande av tidigare lämnat förslag med samma innebörd – ett förslag om förbättring av underlaget för förtryckning av skogsbruksvärde i fastighetsdeklaration. Enligt nu gällande rätt ska skogsbruksvärdet bestämmas med utgångspunkt i det virkesförråd som bestämdes vid den närmast tidigare genomförda fastighetstaxeringen. Virkesförrådet ska sedan justeras för en uppskattad tillväxt och kända avverkningar sedan den senaste taxeringen. I syfte att förbättra tillförlitligheten av uppgifter om virkesförråd och få det att bättre överensstämma med verkligheten föreslår Skatteverket att virkesförrådet i första hand ska bestämmas med ledning av skogliga grunddata som tas fram inom ramen för regeringens uppdrag till Skogsstyrelsen m.fl., Uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata (N2019/01449/SK). I andra hand ska virkesförrådet bestämmas på samma sätt som det görs i dag.

Förslagen kan innebära höjningar eller sänkningar av taxeringsvärden för enskilda fastigheter. Avsikten är dock inte primärt att ändra nivåerna. I vissa fall kan ändringarna också innebära förändringar av relationerna mellan de olika delar som ingår i taxeringsvärdet, t.ex. mellan byggnad och mark. Förslagen medför inga offentligfinansiella konsekvenser eftersom det inte utgår någon fastighetsskatt på lantbruksenheter. För enskilda fastighetsägare kan förslaget om ändrad normenhet för ekonomibyggnad medföra en viss ökad tidsåtgång för uppgiftslämnandet i samband med den första fastighetstaxeringen efter ändringen. Sammantaget får konsekvenserna betraktas som försumbara.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången vid allmän fastighetstaxering 2023.

1 Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 2 §, 13 kap. 2 och 3 §§ samt 18 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

2 §¹

Som riktvärde för en värderingsenhet avseende *ett sådant djurstall för nötkreatur* som är av normal beskaffenhet får endast värden i en fastställd värdeserie anges.

Som riktvärde för en värderingsenhet avseende *en sådan maskinball, gårdsverkstad och liknande* som är av normal beskaffenhet får endast värden i en fastställd värdeserie anges.

13 kap.

2 §²

Som värde per hektar åkermark som är tillfredsställande dränerad *genom självdränering eller äldre täckdikning* och är av genomsnittlig beskaffenhet får endast anges värden i en fastställd värdeserie.

Som värde per hektar åkermark som är tillfredsställande dränerad och är av genomsnittlig beskaffenhet får endast anges värden i en fastställd värdeserie.

Nuvarande lydelse

3 §³

Inom varje värdeområde ska riktvärden för åker bestämmas för skilda förhållanden för en eller flera av följande värdefaktorer.

Storlek

Med storlek avses åkermarkens areal.

Beskaffenhet

Med beskaffenhet avses åkermarkens produktionsförmåga och bruksförhållanden.

För värdefaktorn beskaffenhet ska det finnas tre eller fem klasser, där mittklassen svarar mot genomsnittlig beskaffenhet inom värdeområdet.

Dränering

Åkermarkens dränering bestäms av befintliga täckdikningars och huvudavlopps beskaffenhet samt av markens behov av dränering.

För värdefaktorn dränering ska det finnas *högst tre* klasser.

¹ Senaste lydelse 2015:60.

² Senaste lydelse 1997:451.

³ Senaste lydelse 2015:60.

Föreslagen lydelse

3 §

Inom varje värdeområde ska riktvärden för åker bestämmas för skilda förhållanden för en eller flera av följande värdefaktorer.

Storlek	Med storlek avses åkermarkens areal.
Beskaffenhet	Med beskaffenhet avses åkermarkens produktionsförmåga och brukningsförhållanden. För värdefaktorn beskaffenhet ska det finnas tre eller fem klasser, där mittklassen svarar mot genomsnittlig beskaffenhet inom värdeområdet.
Dränering	<i>Med dränering avses åkermarkens dräneringsförhållanden.</i> För värdefaktorn dränering ska det finnas <i>två</i> klasser.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***18 kap.**4 §⁴

Allmän fastighetsdeklaration *skall*, om annat inte sägs i 5 §, innehålla uppgifter *om* namn, postadress och personnummer eller samordningsnummer *eller, för juridisk person*, organisationsnummer för fastighetens ägare, kommun och *församling* där fastigheten ligger, fastighetens gatuadress eller *på orten bruklig* benämning *samt* fastighetens officiella beteckning.

Allmän *och förenklad* fastighetsdeklaration *ska*, om annat inte sägs i 5 §, innehålla *följande* uppgifter:

- namn, postadress och personnummer eller samordningsnummer *för fastighetens ägare om denne är en fysisk person*,
- *företagsnamn, postadress och organisationsnummer för fastighetens ägare om den är en juridisk person*,
- kommun och *distrikt* där fastigheten ligger,
- fastighetens gatuadress eller *annan* benämning,
- fastighetens officiella beteckning,
- fastighetens areal av olika ägoslag, användning och byggnader,
- hyror och därmed jämförlig avkastning av fastigheten,
- särskilda förmåner och förpliktelser som hör till fastigheten,
- sådana förhållanden som *i övrigt* behövs för att bestämma de värdefaktorer som taxeringen enligt *bland annat* 8–15 kap. *ska* grunda sig på,

⁴ Senaste lydelse 2003:650.

– om fastigheten har olika ägare till skilda delar av marken, och

– om fastigheten innehas med tomträtt.

I den allmänna fastighetsdeklarationen skall vidare lämnas uppgifter om fastighetens areal av olika ägoslag, användning och byggnader, hyror och därmed jämförlig avkastning av fastigheten samt särskilda förmåner och förpliktelser som hör till fastigheten. I deklarationen skall även i övrigt lämnas uppgifter om sådana förhållanden som behövs för att bestämma de värdefaktorer som taxeringen enligt bl.a. 8–15 kap. skall grunda sig på.

Den allmänna fastighetsdeklarationen skall också innehålla uppgifter om sådana förhållanden beträffande fastigheten som om fastigheten har olika ägare till skilda delar av marken och om fastigheten innehas med tomträtt.

Vad som sägs i första–tredje styckena skall också tillämpas vid förenklad fastighetsdeklaration.

Förslag till fastighetstaxering *skall* grundas på av Skatteverket kända uppgifter. Förslaget *skall* innehålla uppgifter som är nödvändiga för fastighetstaxeringen. Förslaget till skogsbruksvärde *skall* grundas på det virkesförråd, som bestämts vid närmast föregående *allmänna eller förenklade* fastighetstaxering *eller därefter vidtagen nytaxering* samt på områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenter och kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda taxeringen.

Förslag till fastighetstaxering *ska* grundas på av Skatteverket kända uppgifter. Förslaget *ska* innehålla uppgifter som är nödvändiga för fastighetstaxeringen.

Förslaget till skogsbruksvärde *ska i första hand* grundas på det virkesförråd som *enligt skogliga grunddata finns på taxeringsenheten och i andra hand på de uppgifter som* bestämts vid närmast föregående fastighetstaxering. *Virkesförrådet ska justeras med* områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenter och kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda *laserskanningen från skogliga grunddata eller taxeringen.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången vid allmän fastighetstaxering 2023.

2 Bakgrund

Skatteverkets arbete med de återkommande fastighetstaxeringarna bedrivs i nära samverkan med Lantmäteriet, som är den myndighet som ansvarar för fastighetsindelningen i Sverige. Vid de utvärderingar som görs efter ett avslutat taxeringsarbete framkommer ofta behov av förändringar i lagstiftningen. De förslag som Skatteverket lämnar i avsnitt 4.1 och 4.2 har tagits fram i samverkan med Lantmäteriet och är till stor del baserade på det utvärderingsarbete som Lantmäteriet har gjort efter 2017 års fastighetstaxering av lantbruksenheter.

Skatteverket lämnade den 21 maj 2018 in promemorian Vissa fastighetstaxeringsfrågor¹ till regeringen med förslag på ett antal ändringar i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Promemorian remitterades den 26 november 2018. Under remissbehandlingen framkom en del invändningar mot förslaget om att basera Skatteverkets förslag till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen på information från Skogsstyrelsens databas skogliga grunddata. Förslaget har inte lett till lagstiftning. Under den tid som gått sedan Skatteverket lämnade sitt tidigare förslag har det framkommit ytterligare uppgifter som enligt myndighetens mening innebär att skälen för att genomföra förslaget nu är starkare. Dessa omständigheter anges i avsnitt 4.3.

¹ Bilaga till Skatteverkets dnr 202-206270-18/113. Finansdepartementets dnr Fi2018/02110/S1.

3 Gällande rätt

Vid fastighetstaxeringen bestäms värdenivån bland annat genom att ett standardiserat värde anges för en viss egendom med vissa bestämda egenskaper. Denna egendom betecknas normenhet eller normbyggnad. I fastighetstaxeringslagen (1979:1152), förkortad FTL, finns det för varje byggnadstyp och ägoslag bestämmelser om vilka egenskaper sådana normenheter ska ha.

Enligt 4 kap. 5 § första stycket 7 FTL ingår bland annat ekonomibygnad och åkermark i taxeringsenheten lantbruksenhet.

Av 10 kap. 2 § FTL framgår att normenheten för ekonomibygnader är djurstall för nötkreatur. Bestämmelsen har genomgått flera ändringar genom åren, framför allt för justeringar i egenskaperna. Före 1991 var normenheten djurstall för mjölkkor med vissa angivna egenskaper beträffande ålder, beskaffenhet och storlek. Ändringen av normenheten till djurstall för nötkreatur motiverades av att det förelåg endast små skillnader i värde mellan byggnader för olika slags nötkreatur.¹ Intervallerna för normenhetens ålder och storlek har därefter flyttats från lagrummet till 1 kap. 11 § fastighetstaxeringsförordningen (1993:1199). I propositionen anges som skäl för ändringen att normenhetens klassificering därigenom kan uppdateras på ett enklare sätt.²

Av 13 kap. 2 § FTL följer att normenheten för åkermark är en hektar åkermark med vissa angivna egenskaper beträffande värdefaktorerna beskaffenhet och dränering. I 13 kap. 3 § FTL anges bl.a. vad som avses med värdefaktorerna beskaffenhet och dränering. Med beskaffenhet avses åkermarkens produktionsförmåga och brukningsförhållanden. Åkermarkens dränering bestäms av befintliga täckdikningars och huvudavlopps beskaffenhet samt av markens behov av dränering. För värdefaktorn dränering ska det finnas högst tre klasser.

Den närmare klassindelningen av värdefaktorn dränering framgår av Skatteverkets föreskrifter.³ Klass 1 innehåller åkermark som är tillfredsställande dränerad genom systemtäckdikning. Jordbruksverket definierar systemtäckdikning som ”mark med dräneringsledning i regelbundet mönster över hela arealen”. Klass 2 omfattar annan åkermark än sådan som tillhör klass 1, om den är tillfredsställande dränerad eller självdränerande. Som klass 3 ska indelas åkermark som är otillfredsställande dränerad. Enligt föreskrifterna ska dock dräneringsklassen sänkas ett steg om befintligt huvudavlopp inte medger tillfredsställande avrinning.

I 18 kap. 4 § femte stycket FTL anges hur Skatteverket ska beräkna det förslag till skogsbruksvärde som lämnas förtryckt i allmän fastighetsdeklaration avseende skogsfastigheter. Utgångspunkten är det virkesförråd som bestämts vid närmast föregående allmänna eller förenklade fastighetstaxering eller därefter vidtagen nytaxering. Det ingående virkesförrådet ska därefter ökas med den områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenten och minskas med kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda taxeringen.

¹ Prop. 1990/91:47 s. 47.

² Prop. 2014/15:48 s. 35.

³ Se 2 § i Skatteverkets föreskrifter om värderingen av lantbruksenheter vid 2020 års förenklade fastighetstaxering, SKVFS 2019:7.

4 Överväganden och förslag

Skatteverket lämnar i detta avsnitt tre olika förslag till ändringar i bestämmelserna om fastighetstaxering av lantbruksenheter i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), förkortad FTL.

4.1 Normenhet för ekonomibyggnad

Förslag: Normenheten för ekonomibyggnad ändras från djurstall för nötkreatur till maskinhall, gårdsverkstad och liknande.

Skälen för förslaget: Inför den senaste fastighetstaxeringen av lantbruksenheter 2017 påtalade flera av Skatteverket anlidade värderingstekniker – vid sinsemellan olika tillfällen – problem med normbyggnaden för ekonomibyggnader. Normbyggnaden djurstall för nötkreatur ansågs svår att relatera till nyckeltal på grund av att den blivit allt mer sällsynt förekommande på lantbruksenheterna. Att antalet djurstall för nötkreatur minskar får stöd i Jordbruksverkets rapport ”Lantbrukets djur i juni 2018”.¹ Av rapporten framgår att antalet jordbruksföretag med mjölkkor uppgår till 3 500 i juni 2018. Sedan år 2000 har antalet sådana företag minskat med 9 200, eller 72 procent.

För att motverka problemet med ett minskat antal normenheter avseende ekonomibyggnad på lantbruksenhet föreslår Skatteverket att normenheten djurstall för nötkreatur ersätts med en annan och mer frekvent förekommande byggnadskategori. Flera olika alternativ har övervägts. Skatteverket anser att den mest lämpliga byggnadskategorin är 32, ”Maskinhall, gårdsverkstad och liknande” och föreslår därför att den ska utgöra ny normenhet. I det följande benämns denna byggnadskategori enbart som maskinhall.

Maskinhallar förekommer i betydligt större utsträckning än djurstallar för nötkreatur och är därmed bättre representerad bland lantbruksenheterna. Antalet värderingsenheter i byggnadskategori 32 Maskinhall, gårdsverkstad och liknande uppgår till drygt 49 000 stycken vid 2019 års fastighetstaxering medan antalet djurstallar i byggnadskategori 21 endast uppgår till knappt 4 000 enheter. Maskinhallar förekommer på lantbruksenheter med olika driftsinriktning.

Genom bytet av normenhet blir värderingen av ekonomibyggnader enklare. Det innebär även en pedagogisk fördel att normenheten är en byggnadskategori som är vanligt förekommande på lantbruksenheterna.

Om förslaget inte genomförs finns det en risk att det blir svårare att konstruera tabellverk för ekonomibyggnader och att nivåläggningen vid fastighetstaxeringen försvåras när antalet normenheter minskar. Det blir då svårare för Skatteverket att fastställa rättvisande taxeringsvärden vilket i förlängningen är negativt för förtroendet för fastighetstaxeringen.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 10 kap. 2 § FTL.

¹ Sveriges Officiella Statistik, Statistiska meddelanden, JO 20 SM 1801.

4.2 Normenhet för åkermark och värdefaktorn dränering

Förslag: Normenheten för åkermark ändras på så sätt att de delar som beskriver hur en tillfredsställande dränering ska vara beskaffad slopas.

Värdefaktorn dränering ändras så att den definitionsmässigt uttrycks på samma sätt som de övriga värdefaktorerna för åkermark. Med dränering avses åkermarkens dräneringsförhållanden. Antalet dräneringsklasser ändras från högst tre till två.

Skälen för förslaget: Som tidigare (se avsnitt 3) har nämnts är en normenhet i fastighetstaxeringslagens mening en viss egendom med vissa bestämda egenskaper. Normenheten för åkermark definieras i dag som åkermark som är tillfredsställande dränerad genom självdränering eller äldre täckdikning och är av genomsnittlig beskaffenhet, 13 kap. 2 § FTL. Det tabellverk som upprättas av Skatteverket utgår från normenheten, vilken då utgör själva utgångspunkten för värderingen. Normenheten för åkermark har ett värde av 1 000 kronor per hektar och de övriga nivåerna utgår från detta. Det innebär att åkermark som indelas i en lägre klass än normenheten t.ex. med avseende på dränering kommer att åsättas ett värde som är lägre än 1 000 kronor per hektar.

Värdefaktorn dränering är i dag indelad i tre klasser, se beskrivningen i avsnitt 3. Åkermarken ska hänföras till klass 1 eller 2 om dräneringen är tillfredsställande och till klass 3 om den är otillfredsställande. Skillnaderna mellan klass 1 och 2 är att till klass 1 ska hänföras åkermark som är systemtäckdikad. Normenheten är hänförlig till klass 2.

Av statistik från den senaste fastighetstaxeringen 2017 framgår att det är få värderingsenheter, mindre än en procent av det totala antalet enheter, som indelas i den högsta av de tre klasserna. Enligt Jordbruksverkets undersökning från år 2016 är dock 47 procent av åkermarkens areal systemtäckdikad, vilket tyder på att fler enheter borde klassificeras i den högsta klassen.²

Orsaken till diskrepansen mellan verkliga förhållanden och uppgifterna om dräneringsklass vid fastighetstaxeringen är inte klarlagd. Det är i dag fastighetsägaren som ska uppge om åkermarken är systemtäckdikad, tillfredsställande dränerad på annat sätt eller otillfredsställande dränerad. Tillförlitligheten i dessa uppgifter kan – med hänvisning till de statistiska skillnaderna – med fog ifrågasättas.

Skatteverket kan vidare konstatera att systemtäckdikad åkermark inte har lika stor värdepåverkan som den tidigare har haft. Myndigheten har kontaktat flera olika värderare av lantbruk och dessa har samstämt uppgivit att systemtäckdikning inte längre har särskilt stor värdepåverkan på åkermarken. Dräneringens egentliga inverkan på värdet styrs i allt väsentligt av om åkermarken är tillfredsställande dränerad eller om den är otillfredsställande dränerad.

Med anledning av dessa omständigheter anser Skatteverket att det finns goda skäl att ändra klassindelningen av värdefaktorn dränering från tre till två klasser. Klassificeringen av åkermarkens dränering bör bara göras utifrån om marken är tillfredsställande dränerad eller otillfredsställande dränerad.

Den föreslagna ändringen får till följd att normenheten för åkermark bör uttryckas på ett annat sätt. Normenheten tillhör i dag dräneringsklass 2 vilket

² Jordbruksverket, Dränering av jordbruksmark 2016 – slutlig statistik, JO 41 SM 1701.

kommer till uttryck i lagtexten genom angivande av hur dräneringen på en normenhet ska vara beskaffad. I stället för att ange dräneringens beskaffenhet på en normenhet bör bestämmelsen i stället uttryckas så att dräneringen på en normenhet ska vara tillfredsställande. Det får till följd att normenheten för åkermark efter den föreslagna ändringen kommer att svara mot den högsta dräneringsklassen (klass 1), att åkermarken är tillfredsställande dränerad. Det nya uttryckssättet får också till följd att normenheten med avseende på dränering kommer att bestämmas utifrån funktion i stället för egenskaper. Ändringen innebär även att normenheten i realiteten utvidgas till att omfatta alla typer av dränering.

Förslaget innebär också ändringar i definitionen av värdefaktorn dränering. Den bör språkligt uttryckas på samma sätt som övriga värdefaktorer. Med dränering bör avses åkermarkens dräneringsförhållanden. Därmed avses att alla omständigheter som har betydelse för markens torrläggning ska beaktas vid klassificeringen. Alla former av dränering är därvid av intresse, dvs. det har ingen betydelse vilken typ av dränering som används. Även värdefaktorn dränering, och klassindelningen av denna, kommer därmed att bestämmas av funktion i stället för egenskaper. Det får förutsättas att åkermarkens dränering fungerar såväl under längre tid som att den behöver förnyas inom den närmaste tioårsperioden. Planerade underhållsåtgärder bör därför inte föranleda ändrad klassificering.

Det finns anledning att i detta sammanhang något utveckla vad som avses med att åkermarken är tillfredsställande dränerad. I äldre förarbeten anges att åkermarkens dränering är ett uttryck för de aktuella dräneringsförhållandena, varmed avses detaljavvattningen och sådan avvattning som sker genom täckta stam- eller huvudledningarna.³ Inför 1992 års allmänna fastighetstaxering ändrades bestämmelserna så att alla förhållanden som avser åkermarkens torrläggning skulle innefattas i värdefaktorn dränering.⁴ Dräneringsfaktorn bestämdes därefter inte bara av de befintliga täckdikningarnas beskaffenhet utan också av beskaffenheten av huvudavloppen. Avsikten är inte att ändra innebörden av vad som är tillfredsställande dränering.

Åkermarkens dränering bör som utgångspunkt anses vara otillfredsställande om den inte uppnår de krav som ställs på en tillfredsställande dränering. Så är fallet om åkermarkens dräneringsförhållanden (torrläggningsförhållanden) är så bristfälliga att markens produktionsförmåga är kraftigt nedsatt och bristerna inte enkelt kan åtgärdas. All åkermark måste klassificeras med avseende på dräneringen. Klassificeringen kan således inte utmynna i att dräneringen varken anses som tillfredsställande eller otillfredsställande.

Det bör dock observeras att genom att minska antalet klasser kommer det inte längre finnas möjlighet att jämka klassindelningen på grund av bristfälligt huvudavlopp, dvs. för huvudavlopp som fungerar väsentligt sämre än normalt. Fastighetsägaren har endast att ta ställning till om åkermarkens dräneringsförhållanden är tillfredsställande (fungerande) eller otillfredsställande (inte fungerande).

Antalet lagstadgade dräneringsklasser bör därför också minskas från högst tre till två. Skatteverket avser att genom ändring i föreskrifter ange att klassificering av åkermarkens dränering bara ska göras utifrån om marken är tillfredsställande eller otillfredsställande dränerad. Av det följer att dräneringsklass 1 efter ändringen kommer att motsvara vad som i dag utgör dräneringsklass 1 och 2. Den nya dräneringsklass 2 motsvarar den nuvarande klass 3.

³ SOU 1979:32 s. 642.

⁴ Prop. 1990/91:47 s. 49–50.

Förslaget bedöms innebära att definitionerna och den faktiska omfattningen av de nya dräneringsklasserna blir tydligare. Det bör därmed bli enklare för fastighetsägarna att bedöma åkermarkens dräneringsförhållanden och att indela åkermarken i rätt dräneringsklass. Förslaget bedöms innebära bättre förutsättningar för Skatteverket att hålla en högre registerkvalitet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 13 kap. 2 och 3 §§ FTL.

4.3 Bättre uppgifter till grund för skogsbruksvärdet

Som angivits i avsnitt 2 framkom det vid remissbehandlingen en del invändningar mot det ursprungliga förslaget om att använda skogliga grunddata som underlag för Skatteverkets förslag till skogsbruksvärde. Bedömningen är nu att de omständigheter som föranledde invändningarna har förändrats. Skatteverket har i samverkan med Skogsstyrelsen arbetat vidare med att förbättra möjligheterna för att på ett effektivt sätt använda skogliga grunddata vid fastighetstaxeringen. Skatteverket vill därför återkalla det tidigare lämnade förslaget om bättre uppgifter till grund för skogsbruksvärdet (avsnitt 3.4 i tidigare lämnad promemoria) och ersätta det med det nu lämnade förslaget.

4.3.1 Skogliga grunddata

Regeringen har lämnat uppdraget till Skogsstyrelsen att tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) uppdatera, utveckla och tillgängliggöra digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata med hjälp av Lantmäteriets laser-skanning av Sveriges skogsmark.⁵ I uppdraget ger regeringen följande beskrivning av skogliga grunddata:

Digitala data i form av skogliga grunddata ger ökade möjligheter för bättre prognoser och planering för skogsskötseln samt effektivare och miljövänligare transporter. Skogliga grunddata skapar även förutsättningar för innovativa produkter, tjänster och jobbmöjligheter. Skogliga grunddata ger också kunskap om markens topografi vilket bidrar till samhällets anpassning till ett förändrat klimat. Med skogliga grunddata ökar också möjligheter till en mer detaljerad kartläggning av grön infrastruktur, minskande körskador på skogsmark, färre skador på hänsynskrävande biotoper, kultur- och fornminnen och vattendrag samt att skogsbruket kan minimera risken för ras och skred i samband med skogsbruk i känsliga områden. Med skogliga grunddata kommer en stor andel av landets enskilda skogsägare som saknar en aktuell skogsbruksplan få tillgång till ett bra kunskapsunderlag för effektivt och skonsamt skogsbruk och bidrar till en digital landsbygdsutveckling. Skogliga grunddata kan bidra till att stärka landsbygden genom möjligheter till mångbruk och nya inkomstmöjligheter med skogen som bas. Skogliga grunddata underlättar även Skogsstyrelsens och andra myndigheters arbete med tillsyn och uppföljning.

Skogliga grunddata består av kartor som beskriver skog och mark. Det är en objektiv mätmetod som täcker merparten av Sveriges skogsmarksareal. De skogliga variablerna är i huvudsak framtagna genom en sambearbetning av laserdata från Lantmäteriets nationella laserskanning och provytor från Riksskogstaxeringen. Utförda avverkningar fångas upp genom att skogliga grunddata uppdateras med stöd av Skogsstyrelsens skillnadsanalys i satellitbilder.

⁵ Regeringsbeslut den 28 mars 2019, Uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata, N2019/01449/SK.

Noggrannheten i mätningarna är i nivå med vad som används inom traditionell skogsbruksplanering eller högre.⁶ Skogliga grunddata används i dag genomgående av alla större skogsbolag. Det finns dock några riskmoment i systemet som bör framhållas. Det kan förekomma underskattningar av värdena för virkesrika bestånd och överskattningar för mindre virkesrika bestånd samt i områden med eftersatt röjning eller gallring. Det finns även en högre osäkerhet i mätningar i områden med kantzoner mellan skog och öppen mark samt vid gräns mot till exempel vägar och vatten.

En av variablerna som redovisas i skogliga grunddata är volym. Volymkartan ger ett mått på virkesförrådet för stående skog i skogskubikmeter per hektar. För att få uppgift om virkesförrådet per hektar på produktiv skogsmark fördelat på barr- och lövskog krävs dock att skogliga grunddata används tillsammans med Nationella marktäckedata. Nationella marktäckedata är en rikstäckande kartering som innehåller ett heltäckande underlag med information om trädslag och produktiv skogsmark. Generella utvärderingar visar ett tillfredsställande resultat när det gäller noggrannheten. Felaktigheter i trädslagsklassificering och i klassning av produktiv skogsmark förekommer, vilket kan få konsekvenser för enskilda taxeringsenheter och då framförallt för små enheter. Skogsstyrelsen uppger att informationen om arealen för produktiv skogsmark kommer att förbättras avsevärt över tid, när laserskanning har genomförts flera gånger för alla områden.

De digitala fastighetsgränserna från Lantmäteriet kan i vissa fall avvika från vad som följer av fastighetsregistret. Det finns variationer i exaktheten på olika ställen i Sverige. I skogsmark kan de digitala gränserna avvika från fastighetsregistret med tiotals meter, och i enstaka fall kan avvikelserna uppgå till så mycket som 100 meter (t.ex. i fjälltrakterna och i kustnära landhöjningsområden). Avvikelser i de digitala fastighetsgränserna kan påverka beräkningen av virkesförrådet på enskilda fastigheter, och problemet är särskilt stort avseende små och/eller utpräglat långsmala fastigheter.

Skatteverket har tidigare uttryckt att myndigheten ser positivt på att man fortsätter ta fram uppdaterade och aktuella skogliga grunddata. Under förutsättning att det sker en kontinuerlig uppdatering kan sådana data användas i större utsträckning och vara en förutsättning för att i framtiden digitalisera delar av fastighetstaxeringen för lantbruksenheter.⁷ När regeringen nu har gett Skogsstyrelsen i uppdrag att uppdatera och utveckla skogliga grunddata i digital form med hjälp av laserskanning finns det goda förutsättningar för att den redan höga kvaliteten på underlaget ytterligare kan förbättras. Såvitt Skatteverket kan bedöma finns det goda förutsättningar för en snabb utveckling av informationsinnehållet i skogliga grunddata. Inom en snar framtid kan det finnas översiktliga uppgifter om den faktiska trädslagsfördelningen inom ett visst område och kanske även uppgifter om skogsmarkens bonitet (markens naturliga virkesproducerande förmåga). Skatteverket delar Skogsstyrelsens inställning att informationen i skogliga grunddata i så stor utsträckning som möjligt bör användas av myndigheter som har ett behov och ställer sig positiv till att samverka med berörda myndigheter för att ytterligare öka användbarheten.

⁶ Nilsson, M., Nordkvist, K., Jonzén, J., Lindgren, N., Axensten, P., Wallerman, J., . . . Olsson, H. (2017). A nationwide forest attribute map of Sweden predicted using airborne laser scanning data and field data from the National forest inventory. *Remote Sensing of Environment* (194), 447-454.

⁷ Skatteverkets remissvar över Skogsstyrelsens meddelande skogliga skattningar från laserdata, 2016-12-19, dnr 131 450488-16/112.

4.3.2 Nuvarande metod för att fastställa skogsbruksvärdet

Skatteverket lämnar i fastighetsdeklarationen ett förtryckt förslag till skogsbruksvärde. Värdet har sin grund i det virkesförråd på produktiv skogsmark som har bestämts vid närmast föregående allmänna eller förenklade fastighetstaxering eller därefter vidtagen nytaxering, dvs. det utgående virkesförrådet. Detta utgående virkesförråd blir ett ingående virkesförråd för den därpå följande taxeringen. Värdet av det ingående förrådet ska enligt 18 kap. 4 § FTL ökas med den områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenten och minskas med kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda taxeringen. Resultatet av beräkningen är det som förtrycks i fastighetsdeklarationen som ett förslag till skogsbruksvärde.

Skatteverkets bedömning är att de värden som i dag finns registrerade när det gäller både virkesförråd och areal produktiv skogsmark håller en högst skiftande kvalitet. Enligt uppgift delas denna bedömning även av SCB som i dag ser stora svårigheter i att använda uppgifter om areal skogsmark som källa för redovisning av ägoslag i Sverige. Sannolikt är virkesförrådet en av de värdefaktorer vid fastighetstaxeringen som innehåller de största avvikelserna jämfört med verkligheten.

Den negativa utvecklingen kan antas bero på hur fastighetsägaren initialt har bedömt virkesförrådet, samt att ingående avvikelser förs vidare från år till år. Skatteverkets uppfattning är att fastighetsägarna normalt inte ändrar den förifyllda uppgiften om medelvirkesförråd. Effekten blir därmed att medelvirkesförrådet endast räknas upp med en beräknad årlig volymtillväxt, trots att åtgärder som röjning, gallring och föryngringsavverkning kan ha utförts på fastigheten. Sannolikt beror den låga ändringsfrekvensen på att många fastighetsägare har stora svårigheter att själva ta fram uppdaterade uppgifter för att beräkna medelvirkesförrådet på fastigheten. Sådana uppgifter kan enkelt hämtas från en ny eller uppdaterad skogsbruksplan. Många fastighetsägare med mindre skogsbestånd saknar dock skogsbruksplan, och ser ofta inte heller någon nytta eller behov av att upprätta en sådan.

Den produktiva skogsmarken i Sverige ägs i dag till hälften av cirka 320 000 enskilda ägare. Av dessa är det enbart 2,5 procent, eller cirka 8 000 skogsägare, som äger mer än 200 hektar produktiv skogsmark. Resterande 312 000 skogsägare äger en skogsfastighet som är så liten att det generellt inte är lönsamt att investera i en skogsbruksplan eller åtminstone inte att uppdatera denna med jämna mellanrum efter att röjning, gallring eller föryngringsavverkning är utförd. Mot bakgrund av detta bedöms det vara relativt få skogsägare som har möjlighet att överhuvudtaget ta fram uppgifter om medelvirkesförråd uppdelat på barr- och lövträd. Nuvarande metod för att bestämma värdefaktorn barrträd och lövträd bedöms därför vara högst otillfredsställande och resultera i stora felaktigheter i beräkningen av skogsbruksvärdet. Slutsatsen får stöd av det faktum att det är relativt få skogsägare som i dag reviderar uppgifterna om virkesförråd i samband med fastighetstaxeringen.

Skatteverket vill också lyfta fram att myndigheten tidigare har gjort insatser för att förbättra de registrerade uppgifterna om virkesförråden inom ramen för den nuvarande lagstiftningen. Vid den förenklade fastighetstaxeringen 2014 förelades ett större antal fastighetsägare som inte hade ändrat sina virkesförråd sedan 1998, att inkomma med rättade uppgifter. Enligt Skatteverkets mening var resultatet av utskicken inte tillfredställande. Trots uppmaningen underlät många fastighetsägare att ändra uppgifterna om virkesförråden.

4.3.3 Skatteverkets förslag

Förslag: Skatteverkets förslag till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen ska i första hand grundas på det virkesförråd som finns på taxeringsenheten enligt skogliga grunddata och i andra hand på de uppgifter som bestämts vid närmast föregående fastighetstaxering. Virkesförrådet ska justeras med områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenter och kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda laserskanningen från skogliga grunddata eller taxeringen.

Skälen för förslaget: Som anges ovan bedömer Skatteverket att registerkvaliteten avseende befintliga uppgifter om skogsbruksvärdet generellt är låg. De värden som i dag finns registrerade håller en högst skiftande kvalitet och det bedöms finnas stora skillnader mellan registrerat och verkligt värde i enskilda fall. Sannolikt är skogsbruksvärdet en av de värdefaktorer vid fastighetstaxeringen som innehåller de största differenserna jämfört med verkligheten.

Den sluttande utvecklingen kan antas bero på att många skogsägare inte har möjlighet att ta fram de uppgifter som behövs för att korrekt beräkna virkesförrådet. Detta leder till att fastighetsägarna inte korrigerar den i deklarationen förtryckta uppgiften om virkesförrådet, vilken utgår från värdet efter föregående taxering och räknas upp med en områdesvis bestämd tillväxt. Hänsyn tas då inte till genomförda avverkningar, gallringar eller liknande, om dessa inte är kända av Skatteverket vid beräkningen av det förtryckta värdet. Eftersom ingående avvikelser när det gäller virkesförråden förs vidare från år till år och successivt räknas upp medför det att det på goda grunder kan antas att det registrerade värdet på virkesförråden generellt är för högt. Av tillgängliga uppgifter framkommer dock att avvikelserna i huvudsak avser mindre skogsfastigheter som inte har möjlighet eller anledning att upprätta och löpande uppdatera en skogsbruksplan. Det stora flertalet skogsfastigheter är emellertid av denna storlek.

Skatteverket kan därmed konstatera att den nuvarande ordningen inte är långsiktigt hållbar. Vid bibehållande av nuvarande beräkningsmodell för skogsbruksvärdet finns det små utsikter till förbättring av registerkvaliteten. En ny och mer tillförlitlig modell är därför nödvändig.

Att använda skogliga grunddata vid beräkningen av förslaget till skogsbruksvärde – i stället för att utgå från värdet vid föregående fastighetstaxering – ger förutsättningar att höja registerkvaliteten och bör medföra att taxeringen av skogsfastigheter blir mer likvärdig och rättvis. En beräkning som utgår från uppgifterna i skogliga grunddata ger sannolikt inte en sämre noggrannhet än de metoder som används i dag. En övergång till skogliga grunddata som underlag för beräkningen bör därmed innebära att skogsbruksvärdet kommer att överensstämma med verkligheten i större utsträckning än vad som är fallet i dag.

Skogliga grunddata är emellertid inte ett helt perfekt underlag för alla typer av fastigheter. Som har nämnts ovan finns det osäkerheter i såväl volymkartan som Nationella marktäckedata och i de digitala fastighetsgränserna. Såvitt Skatteverket erfar är de största diskrepanserna förknippade med små och dåligt arronderade fastigheter och fastigheter som har en utpräglat långsmal form. Lantmäteriet har tagit fram en beräkningsmodell för att undanta sådana fastigheter som kan hänföras till den grupp där risken för avvikelser är störst. För dessa fastigheter bör förslaget till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen även fortsättningsvis beräknas utifrån värdet vid föregående taxering. Lagtexten har därför utformats för att ge Skatteverket möjligheten att undanta vissa taxeringsenheter från förtryckning med stöd av uppgifter i skogliga grunddata. Den möjligheten bör utnyttjas när de uppgifter

som lämnats vid den närmast föregående fastighetstaxeringen bedöms vara mer aktuella än de som förekommer i skogliga grunddata. Så kan till exempel vara fallet om fastighetsägaren vid närmast föregående fastighetstaxering har korrigerat storleken på virkesförrådet i fastighetsdeklarationen och skogsbruksvärdet baserat på de uppgifter som fastighetsägaren lämnat är lägre än det som följer av uppgifterna i skogliga grunddata.

Skatteverket avser att i fastighetsdeklarationen informera om hur förslaget till skogsbruksvärde har beräknats och hur beräkningen skiljer sig från den som gjordes vid föregående taxering. Avsikten är också att tillhandahålla berörda fastighetsägare ett särskilt informationsmaterial angående förändringen, med tydlig angivelse om att det fortfarande är fastighetsägarens ansvar att tillse att uppgifterna i fastighetsdeklarationen är korrekta.

Det sistnämnda bör här framhållas med eftertryck. Förslaget till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen är just detta, ett förtryckt förslag. På samma sätt som avseende förtryckta uppgifter i inkomstdeklarationen, vilka är baserade på inkomna kontrolluppgifter, är det fastighetsägaren som är ansvarig för att rätt uppgift lämnas i deklarationen. Alla förtryckta förslag bör kontrolleras. Om fastighetsägaren anser att det förtryckta värdet är fel ska denne ange rätt värde i deklarationen. Vid en ändring av det förtryckta värdet kommer det deklarerade värdet som fastighetsägaren uppgivit i princip vara det som gäller vid fastighetstaxeringen. Det är alltså fastighetsägaren som i slutändan avgör om det förtryckta skogsbruksvärdet utan ändring är tillräckligt exakt för att ligga till grund för taxering. Observera dock att uppgifterna i deklarationen kan bli föremål för utökad kontroll och att fastighetsägaren då kan bli tillfrågad att styrka ett ändrat värde. Saknas underlag för fastighetsägarens uppgift kan skogsbruksvärdet komma att ändras till det belopp som framstår som rimligt med hänsyn till tillgängliga uppgifter.

Sammanfattningsvis anser Skatteverket att skogliga grunddata med fördel kan användas för att ta fram ett mer exakt värde på de ingående virkesförråden. Kvaliteten på värdena bör därmed förbättras avsevärt sett till samtliga skogsfastigheter. Det sammanhänger huvudsakligen med att den nuvarande metoden för att beräkna skogsbruksvärdet har stora brister, enligt Skatteverkets mening avsevärt större brister än vad som finns vid framtagningen av skogliga grunddata. Även om ett skogsbruksvärde baserat på skogliga grunddata inte blir helt exakt, blir det med stor sannolikhet mer korrekt än ett motsvarande värde beräknat enligt nuvarande modell. Skatteverket föreslår därför att volymen på virkesförrådet enligt skogliga grunddata ska användas i första hand när förslaget till skogsbruksvärde ska bestämmas. I andra hand ska de uppgifter om virkesförrådet som bestämdes vid den senast genomförda fastighetstaxeringen användas. Precis som tidigare ska ingångsvärdet sedan justeras för årlig volymtillväxt och gjorda avverkningar.

Skatteverket noterar slutligen att det finns goda utsikter för att skogliga grunddata med tiden kommer att innehålla underlag av en allt bättre kvalitet. Skogsstyrelsen har uppgivit att det nu sker en mycket snabb utveckling och digitalisering inom skogen, där en kombination av skogliga grunddata från flera tidpunkter tillsammans med satellitbilder och annat material kommer att göra det möjligt att inom en nära framtid ta fram nya kunskapsunderlag med ännu högre kvalitet än de som finns i dag. Skogliga grunddata från två tidpunkter gör det möjligt att utveckla bonitetskarter vilket kommer att ge en säkrare bedömning av produktiv skogsmark. Satellitbildsanalys används redan i dag operativt av Skogsstyrelsen för att med mycket hög noggrannhet identifiera skog som har avverkats. Inom en snar framtid blir det även möjligt att lokalisera skog som har gallrats eller drabbats av

skogsskador såsom bränder, storm och insektsangrepp. Detta kommer att göra det möjligt att löpande uppdatera uppgifterna i fastighetstaxeringsregistret.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 18 kap. 4 § FTL. Det föreslås även redaktionella ändringar i förtydligande syfte i paragrafen. Dessa innebär inte några ändringar av gällande rätt.

4.4 Ikraftträdande

<p>Förslag: De föreslagna bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången vid allmän fastighetstaxering 2023.</p>

Skälen för förslaget: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft innan förberedelsearbetet påbörjas inför den allmänna fastighetstaxeringen 2023. Detta arbete förväntas inledas under 2021. Skatteverket föreslår därför att de föreslagna ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången vid den allmänna fastighetstaxeringen 2023.

5 Konsekvensanalys

Skatteverket har vid upprättande av konsekvensanalysen beaktat de krav som ställs på kommittéer och särskilda utredningar enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

5.1 Syfte, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring

Taxeringsvärden och andra data från fastighetstaxeringen har en mängd olika användningsområden i samhället. Förutom vid beskattningen används uppgifter från fastighetstaxeringen till exempel för fastighetsvärdering, kreditgivning, inom försäkringsverksamhet, i samband med olika tomträttsfrågor samt vid framtagande av prisstatistik på fastighetsområdet.

Syftet med de nu lämnade förslagen är att förbättra förutsättningarna för Skatteverket att hålla en hög registerkvalitet och därigenom få mer exakta och rättvisande taxeringsvärden. Förslagen syftar inte till att generellt ändra nivåerna på taxeringsvärdena, även om sådana effekter kan uppstå i enskilda fall.

Som alternativ till förslaget i avsnitt 4.3 – att Skatteverkets förslag till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen ska basera sig på uppgifter i skogliga grunddata – har nämnts att fastighetsägaren i stället informeras om de uppgifter som finns i skogliga grunddata. Informationen skulle då kunna lämnas till exempel i samband med att fastighetsdeklarationen skickas ut, vilket innebär att fastighetsägaren själv skulle kunna använda dessa uppgifter för att korrigera det av Skatteverket förtryckta skogsbruksvärdet. En sådan ordning skulle dock framstå som märklig, eftersom Skatteverket då förtrycker ett värde i deklarationen och sedan bifogar information som visar att det förtryckta värdet är fel. Det riskerar att skapa stor förvirring bland fastighetsägarna, som sannolikt frågar sig varför Skatteverket inte direkt förtrycker det mest korrekta värdet. Dessutom har Skatteverket erfarit att det är mycket få fastighetsägare som ändrar uppgifter i fastighetsdeklarationen, vilket medför att det finns risk för att detta alternativ inte skulle ge samma positiva effekter som det lämnade förslaget när det gäller bättre underlag för beräkning av skogsbruksvärdet. Skatteverkets bedömning är att det i övrigt saknas alternativa lösningar som inte innefattar ändring av bestämmelserna i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Om förslaget i avsnitt 4.1 inte genomförs finns det en risk att det blir svårare att konstruera tabellverk för ekonomibyggnader och att nivåläggningen vid fastighetstaxeringen försvåras när antalet normenheter minskar. Det blir då svårare för Skatteverket att fastställa rättvisande taxeringsvärden vilket i förlängningen är negativt för förtroendet för fastighetstaxeringen.

Om förslaget om ändringar av normenheten för åkermark och värdefaktorn dränering i avsnitt 4.2 inte genomförs består den nuvarande otydligheten vid klassificeringen av dränering. De åsyftade förenklingarna för fastighetsägarna uteblir och Skatteverkets förutsättningar för att förbättra registerkvaliteten kommer inte att öka.

Om förslaget i avsnitt 4.3 inte genomförs kommer underlaget för Skatteverkets förslag till skogsbruksvärdet att vara detsamma som i dag, dvs. värdet vid närmast föregående taxering med justering för de beräkningar som ska göras för tillväxt och avverkningar. Någon förbättring av kvaliteten på underlaget kan då inte förväntas

och de diskrepanser jämfört med verkligheten som har konstaterats kommer att bestå.

5.2 Offentligfinansiella effekter

Skatteverket kan inte se att de föreslagna ändringarna föranleder några offentligfinansiella effekter. Det utgår inte någon fastighetsskatt på lantbruksenheter. Det kan också noteras att förslaget inte syftar till att ändra den generella nivån på taxeringsvärdena för lantbruksfastigheter.

I och med att förslagen kan leda till höjda eller sänkta taxeringsvärden i enskilda fall kan de också innebära att relationerna ändras mellan de olika delarna som ingår i värdet, t.ex. mellan ekonomibyggnad, åkermark och produktiv skogsmark (se avsnitt 5.3 för en utförligare beskrivning). Ändrade relationer mellan mark och byggnad kan påverka inkomstbeskattningen för en framtida köpare av en fastighet. Detta eftersom den delen av anskaffningsvärdet som får skrivas av (byggnaden) motsvarar den delen av taxeringsvärdet som belöper på byggnaden. Det kan således inte uteslutas att förslagen medför framtida offentligfinansiella effekter. Dessa bedöms dock som försumbara.

5.3 Effekter för företag och enskilda

Skogsbruksvärdet ligger inte till grund för något skatteuttag i dagsläget. Det uppstår således inga tillkommande direkta skatteeffekter för de som får ett korrigerat förslag till skogsbruksvärde. Taxeringsvärdet används också i andra sammanhang än vid beskattningen (se avsnitt 5.1). Även om syftet med förslaget inte är att höja nivåerna på taxeringsvärdena kan det bli effekten i enskilda fall. Sammantaget bedöms dock effekterna för företag och enskilda bli marginella.

Förslagen i avsnitt 4.1 och 4.2 berör fastighetsägare – såväl företag som enskilda – som innehar en lantbruksenhet med ekonomibyggnad eller med åkermark. Vid fastighetstaxeringen 2019 uppgick det totala antalet lantbruksenheter till 385 550 stycken. Statistik från Jordbruksverket⁸ visar att antalet jordbruksföretag minskar och att jordbruksenheterna blir större. År 2018 fanns det totalt 61 154 jordbruksföretag som bedrev verksamhet inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling. Av dessa företag var det drygt 57 700 stycken som brukade åkermark.

Antalet lantbruksenheter (dvs. taxeringsenheter) med ekonomibyggnad i byggnadskategori 32, Maskinhall, gårdsverkstad och liknande, uppgick till ca 42 000 stycken efter taxeringen 2019, medan antalet värderingsenheter uppgick till drygt 49 000 stycken. Antalet lantbruksenheter med åkermark var 219 887 stycken.

Förslaget i avsnitt 4.3 berör fastighetsägare som innehar en lantbruksenhet med produktiv skogsmark. Det är i dag ytterst få sådana fastighetsägare som inte får ett förtryckt förslag till skogsbruksvärde i fastighetsdeklarationen. Av totalt ca 279 000 taxeringsenheter med skog är det endast ca 2 000 (0,7 procent) som inte får något beräknat förslag till skogsbruksvärde. Det totala taxerade skogsbruksvärdet uppgår till ca 688 miljarder kronor.

Branschtillhörigheten för de företag som berörs av det sistnämnda förslaget är skogsbruksföretag. Skogsbruksföretagen kan delas in i enskilda ägare (fysiska personer) och övriga ägare (stat, kommun och privatägda aktieföretag), se tabell 1. Antalet enskilda ägare uppgår till cirka 320 000 och dessa äger strax under

⁸ Jordbruksverket, Jordbruksmarkens användning 2018 - slutlig statistik, JO 10 SM 1802.

50 procent av den produktiva skogsmarken. En klar majoritet av de enskilda ägarna äger små skogsfastigheter, se tabell 2. Det är 96 procent (ca 310 000) som äger mindre än 200 hektar produktiv skogsmark och 83 procent (ca 260 000) som äger mindre än 50 hektar. De mindre ägarna är i huvudsak skogsbruksföretag som inte är aktiva i samma utsträckning som de med större egendomar. Avverkning och andra åtgärder med skogen sker inte regelbundet och de har ofta inte möjlighet att ha skogsbruksföretaget som enda försörjningskälla. De övriga ägarkategorierna (staten, statliga bolag, övriga allmänna ägare och privatägda aktiebolag) har det gemensamt att de äger stora skogsfastigheter. Dessa företag är i många fall globala, industriella aktörer.

Tabell 1. Areal produktiv skogsmark (1 000 hektar) i Sverige, efter storlek och ägare, år 2018.

Storlek (hektar)	Statsägda aktiebolag	Övriga allmänna ägare	Privatägda aktiebolag	Enskilda ägare	Övriga privata ägare	Samtliga ägare
1-5	0	0	0	1	247	250
6-20	0	0	0	6	1 087	1 098
21-50	0	0	1	8	2 080	2 098
51-100	0	0	1	12	2 285	2 312
101-200	0	-	3	19	2 230	2 268
201-400	0	-	12	33	1 590	1 659
401-1 000	0	2	51	75	1 094	1 279
1 001-	1 772	3 106	247	5 537	712	12 703
Summa	1 774	3 108	316	5 691	11 326	23 667

Källa: Skogsstyrelsen, Rapport 2018/12. Strukturstatistik – Statistik om skogsägande 2017.

Tabell 2. Antal enskilda ägare efter storlek på ägande av produktiv skogsmark, år 2018.

Storlek (hektar)	Antal
1-5	107 381
6-20	92 580
21-50	62 537
51-100	31 746
101-200	15 911
201-400	5 785
401-1 000	1 872
1 001-	352
Summa	318 164

Källa: Skogsstyrelsen, Rapport 2018/12. Strukturstatistik – Statistik om skogsägande 2017.

Eftersom underlaget i skogliga grunddata är mindre tillförlitligt avseende små och långsmala fastigheter har Lantmäteriet tagit fram en modell för att undanta dessa från materialet. Fastighetsägare som innehar sådana fastigheter (normalt enskilda ägare) kommer i stället att få ett förslag till skogsbruksvärde i deklARATIONEN som är beräknat på samma sätt som i dag. Detta förhållande kan ses som en brist i förslaget eftersom den största förbättringspotentialen när det gäller skogsbruksvärdet bedöms finnas för ägare med mindre skogsfastigheter. De taxeringsenheter som undantas på grund av sin allmänna storlek är emellertid mycket små, i princip

en hektar eller mindre. Skatteverkets bedömning är att det kommer att finnas stora möjligheter att förbättra kvaliteten på uppgifterna om skogsbruksvärde för de allra flesta skogsägare med mindre taxeringsenheter.

När det gäller förbättrat underlag för skogsbruksvärdet är det svårt att uppskatta hur stor den faktiska förändringen blir. Det finns i dag sannolikt fastigheter som är undervärderade och fastigheter som är övervärderade jämfört med verkligheten. Skatteverkets bedömning är dock att de deklarerade skogsbruksvärdena i dag snarare är för höga än för låga. Det borde därmed bli fler sänkningar av skogsbruksvärdet än höjningar. Detta sammanhänger med att det ingående värdet alltid räknas upp med en tillväxtfaktor men att gjorda avverkningar sällan är kända för Skatteverket, och därför inte kan räknas av. Genom möjligheten att använda uppgifter om virkesvolym från laserskanning kan Skatteverket emellertid med stor säkerhet höja kvaliteten väsentligt på hela beståndet.

Det bör dock noteras att relationen mellan de delar som tillsammans bildar fastighetens taxeringsvärde kan ändras genom de förslagna ändringarna. Detta är inget som påverkar den löpande beskattningen i dag, men det kan innebära en skatteeffekt för en ny ägare efter en framtida anskaffning av en fastighet. Till exempel ska utgift för anskaffning av byggnad dras av vid inkomstbeskattningen i form av årliga värdeminskingsavdrag, 19 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229). Om byggnaden förvärfvas tillsammans med mark ska byggnadens del av det totala anskaffningsvärdet vara lika stor som byggnadens del av det totala taxeringsvärdet, 19 kap. 11 § inkomstskattelagen. Om relationen ändras kan det innebära såväl större som mindre underlag för värdeminskingsavdrag. Detsamma gäller vid beräkning av anskaffningsvärdet för skog, 21 kap. 12 § inkomstskattelagen. De nu beskrivna effekterna kan vara betydelsefulla i det enskilda fallet, men sammantaget bedöms de vara marginella.

5.3.1 Tidsåtgång och administrativa kostnader

Som nämns ovan bedöms det inte uppstå några direkta ekonomiska konsekvenser för berörda fastighetsägare. Nivåerna på taxeringsvärdena bör inte påverkas nämnvärt. Ändringarna bör i stället medföra att kvaliteten på uppgifterna i fastighets-taxeringsregistret ökar, vilket får anses som en fördel även för fastighetsägarna.

På grund av förslaget i avsnitt 4.1 om ändrad normenhet för ekonomibyggnad kan fastighetsägarna dock komma att behöva redovisa vissa tillkommande uppgifter vid den första fastighetstaxeringen efter förändringen, vilket kan medföra att tidsåtgången ökar något. Maskinhallar taxeras redan i dag varför många fastighetsägare inte behöver lämna några nya uppgifter. För vissa kan det bli aktuellt att komplettera med ett fastställt värdeår. Skatteverkets bedömning är att den ökade tiden för samtliga berörda kommer att understiga 1 000 timmar. Arbetet med att inhämta de tillkommande uppgifterna kommer att i registervärdande syfte inledas redan vid den förenklade fastighetstaxeringen 2020.

Förslaget i avsnitt 4.2 om ändrad normenhet för åkermark och ändrade dräneringsklasser bedöms medföra förenklingar för fastighetsägarna. Den eventuella minskningen av tidsåtgången som kan bli effekten av förenklingen bedöms som marginell.

Fastighetsägare som äger en fastighet med produktiv skogsmark får redan i dag ett förslag på skogsbruksvärde förtryckt i fastighetsdeklarationen. Det i avsnitt 4.3.3 lämnade lagförslaget får till följd att underlaget för beräkningen av skogsbruksvärdet förbättras. Det förtryckta förslaget till skogsbruksvärde kan därför bli mer exakt. För berörda fastighetsägare kommer en förtryckning av

skogsbruksvärdet med utgångspunkt i skogliga grunddata innebära betydande förenklingar, vilket framför allt gäller för de mindre skogsbruksföretagen. I dag är det kostsamt för dessa att själva ta fram relevanta uppgifter. Även för de större skogsbruksföretagen kommer en förtryckning att underlätta deklareringsförfarandet genom att minska det merarbete det innebär att för varje taxeringsenhet uppskatta medelvirkesförrådet för barr- och lövträd.

Den uppskattade tidsbesparingen för berörda företag är emellertid svår att kvantifiera eftersom det saknas statistik över hur mycket tid skogsbruksföretagare använder i dag för att ta fram uppgifter om medelvirkesförråd barrträd och lövträd i fastighetstaxeringen. Skatteverket kommer efter en grov uppskattning fram till en tidsbesparing om ca 3 750 timmar, eller ungefär två årsarbetskrafter. Uppskattningen grundar sig på att det vid den allmänna fastighetstaxeringen 2017 var knappt 25 000 fastighetsägare som ändrade uppgiften om virkesförrådet i deklARATIONEN. Myndigheten har antagit att de använder i snitt åtminstone 0,15 timmar till att ta fram uppgifterna. Tidsbesparingen bör kunna uppskattas till hela den uppmätta tiden eftersom de förbättrade uppgifterna normalt förtrycks och det därmed endast krävs att fastighetsägaren gör en kort översiktlig bedömning av tillförlitligheten.

Berörda fastighetsägare behöver såklart lägga ned tid på att bedöma om det lämnade förslaget är korrekt, vilket också är fallet i dag. I de fall övergången till ett nytt underlag för skogsbruksvärdet medför stora skillnader mellan det tidigare beräknade skogsbruksvärdet och det föreslagna värdet kan en sådan bedömning ta längre tid vid den taxeringen. Detta bör dock vara en engångseffekt.

5.4 Konsekvenser för Skatteverket, de allmänna förvaltningsdomstolarna och övriga myndigheter

Förslaget i avsnitt 4.1 medför att Skatteverket sannolikt behöver indela maskinhallar i olika värdeårsklasser. Tabellverket för ekonomibyggnader kommer att behöva arbetas om. Nivåläggningen vid fastighetstaxeringen kommer dock att underlättas med en vanligare byggnadskategori som normenhet, vilket kan leda till effektivitetsvinster och förbättrad kvalitet.

Förslaget i avsnitt 4.2 medför att Skatteverket behöver ändra föreskrifterna angående värdering av lantbruksenheter. Förslaget bedöms innebära bättre förutsättningar för Skatteverket att hålla en hög registerkvalitet.

Förslaget i avsnitt 4.3.3 om förbättrat underlag för skogsbruksvärdet gör att Skatteverket får bättre möjligheter att lämna ett förslag till skogsbruksvärde som mer exakt överensstämmer med verkligheten. Felmarginalen bör minska betydligt. Förslaget bedöms inte innebära några övriga konsekvenser för myndigheten.

Skatteverket bedömer att förslagen kommer att kräva vissa informationsinsatser riktade till berörda fastighetsägare. Förslagen i avsnitt 4.1 och 4.2 bedöms kunna hanteras inom ordinarie arbete inför en fastighetstaxering. Förslaget i avsnitt 4.3.3 bedöms kräva vissa extra arbetsinsatser. Dessa bör emellertid kunna hanteras och prioriteras inom det befintliga utvecklingsarbetet med att digitalisera fastighetstaxeringen. De samlade konsekvenserna för Skatteverket med anledning av förslagen bedöms bli små.

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Även Lantmäteriet och Skogsstyrelsen berörs av förslaget i avsnitt 4.3.3.

Skogsstyrelsen har uppgett att myndigheten har en långsiktig plan för att successivt förbättra uppgifterna i skogliga grunddata och därigenom erhålla mer noggranna beräkningar av virkesförråd fördelat på barr- och lövträd. Detta arbete

kommer till stor del att utföras av Skogsstyrelsen oavsett det nu framlagda förslaget. Konsekvenserna för myndigheten av just detta förslag är därför relativt små.

Lantmäteriet konstaterar att förslaget innebär en förbättring av registeruppgifterna avseende virkesförrådet på taxeringsenheter innehållande skogsmark. Detta medför också en ökad kvalitet på uppgifterna avseende vissa köp av taxeringsenheter som används i samband med förberedelsearbetet inför taxeringen av lantbruksenheter för vilket Lantmäteriet har ett ansvar.

5.5 Förslagets konsekvenser i övrigt

Av 15 § kommittéförordningen framgår att konsekvensutredningen ska belysa förslagets konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män och för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Skatteverket gör bedömningen att inga av de uppräknade områdena påverkas av de lämnade förslagen.

5.6 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslagen innebär inga konflikter med EU:s primär- eller sekundärrätt.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

10 kap.

2 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur riktvärdet för en normenhet avseende ekonomibyggnader ska bestämmas. Normenheten ändras från djurstall för nötkreatur till maskinhall, gårdsverkstad och liknande. Därmed avses en sådan byggnad som enligt 1 kap. 10 § fastighetstaxeringsförordningen (1993:1199) ingår i byggnadskategori 32, Maskinhall, gårdsverkstad och liknande. Ytterligare bestämmelser avseende normenheten för ekonomibyggnad finns i 1 kap. 11 § fastighetstaxeringsförordningen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

13 kap.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur riktvärdet för en normenhet avseende åkermark ska bestämmas.

Bestämmelserna ändras genom att de delar som beskriver hur en tillfredsställande dränering ska vara beskaffad slopas. Definitionen av normenheten ändras därmed till åkermark som är tillfredsställande dränerad och är av genomsnittlig beskaffenhet. Efter den i 3 § föreslagna ändringen av antalet dräneringsklasser kommer normenheten att svara mot den nya klass 1. Innebörden av vad som är en tillfredsställande dränering ändras inte.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

3 §

I paragrafen anges vilka värdefaktorer som ska beaktas vid bestämmandet av riktvärdet för åkermark.

Definitionen av värdefaktorn dränering ändras språkligt på så vis att den uttrycks på ett motsvarande sätt som de övriga värdefaktorerna. De befintliga hänvisningarna till hur dräneringen faktiskt är utformad slopas. Med dränering avses i stället åkermarkens dräneringsförhållanden.

Antalet dräneringsklasser ändras från högst tre till två. Som klass 1 ska indelas åkermark med tillfredsställande dränering (nuvarande klass 1 och 2). Till klass 2 hänförs åkermark med otillfredsställande dränering (nuvarande klass 3). Åkermarkens dräneringsförhållanden är alltid antingen tillfredsställande eller otillfredsställande. Det saknas möjlighet att underlåta att indela åkermarken med motiveringen att den varken är tillfredsställande eller otillfredsställande dränerad. Gränsdragningen mellan de två nya klasserna är densamma som den som i dag ska göras mellan klass 2 och 3.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

18 kap.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en allmän och förenklad fastighetsdeklaration ska innehålla och bestämmelser om de förslag till fastighetstaxering som Skatteverket ska lämna i fastighetsdeklarationen.

I de första fyra styckena finns bestämmelser om innehållet i en allmän och förenklad fastighetsdeklaration. Dessa stycken slås ihop till ett nytt *första stycke* bestående av strecksatser i syfte att förtydliga bestämmelserna och göra paragrafen mer lättillgänglig och enklare att läsa. I den nya *tredje strecksatsen* ersätts uttrycket församling med distrikt. Ändringen föranleds av att folkbokföring inte längre sker i församling och att det i stället har införts en ny indelning i distrikt (se prop. 2012/13:120).

Det nuvarande fjärde stycket delas upp på två stycken, de nya andra och tredje styckena. I det nya *andra stycket* återfinns de allmänna bestämmelserna om de förslag till fastighetstaxering som Skatteverket lämnar i fastighetsdeklarationen. Det görs ingen ändring av dessa bestämmelser.

I det nya *tredje stycket* finns bestämmelser om förslag till skogsbruksvärde. Skatteverkets förslag till skogsbruksvärde vid fastighetstaxeringen ska i första hand grundas på det virkesförråd som enligt Skogsstyrelsens kartläggning skogliga grunddata finns på fastigheten och i andra hand på de uppgifter som bestämts vid närmast föregående fastighetstaxering. Virkesförrådet ska justeras med områdesvis fastlagda volymtillväxtprocenter och kända uppgifter om avverkningar efter den senast verkställda laserskanningen från skogliga grunddata eller taxeringen.

Med uppgifter som bestämts vid närmaste föregående fastighetstaxering avses samtliga uppgifter som ingår i virkesförrådet. Till exempel bör virkesförrådet fördelas mellan barr- och lövskog med stöd av den kvot mellan trädslagen som bestämdes vid den närmaste föregående fastighetstaxering, även om storleken på virkesförrådet har ändrats. Detta gäller dock bara om det inte finns uppgifter från skogliga grunddata om trädslagsfördelningen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.3.